

ZEMIENS

LATGOLAS NŪVODA NEDEĻAS LAIKROKSTS

Nr. 10/11 (98/99)

1997. GODA 14. MARTS

CENA 5 SANTIMI

JŪLIJS TRŪPS BOLVU VYLKAM — 70

Bolvu pilsātas simbols ir vylks un cytugod byus jō 70 godu atceres sareikojumi, bet jau šogod atzīmēta 69. dzimšanas diena. Tās sareikojumi centrējās Bolvu nūvoda vēstures muzejā. Direktore Maruta Paidere stōsteja, ka tā bejuši svātki ari muzejam. Vēstures bogotibū krōjeji un vairākotājibū dorbū sōkuši ar jurgim jaunās telpās. Tagad labi gom pošim saiminikim, gom apmaklātājim, rodusēs ispeja ari aktīvi izstāžu darbeibai. Svātkus muzejā atklātas izstādes, beja tikšonās ar inteligenči — rakstnīkiem, dzejnīkiem un mōkslinīkiem, ekskursejas pa piļsātu, bejušu, asūšu un potentialūsu pašvaldeibas darbināku runas.

Muzejs nadūmoj vōreitīs tikai sovā sulā. Šogod parādzātas interesantas pogostu dinas, pasōkumus nūvoda vēstures un kulturas entuziasti nu pogostim sovu lobokū rōdēs ar centra — piļsātas izdevītājim. Šūvos Bolvū — vīneigajā Latgolas rajonā — nūtik Storptautiskā folkloras festivāla «Baltica-97» vīskoncerti. Šīm sareikojumā aktīvi paleidzēt gotovs ari muzeja kolektīvs.

Bolvi Latvejā iepatēji ari ar sovu Lōča dōrzu, konkreti — milzeigu akmiņu veidotom kompozīcējā. Tautā beja palāstas baumas, ka tā asūt radioaktīvi, taitot indegi, bet šū «hipotezi» zynōtniki nūlīguši, tōpēc cylvākām nav pamata, asūt šīma «Lōča dōrza» beitis par sovu veseleibū. Cyta lita — akmiņu kulturvēsturiskā vērteiba. Jo Bolvu dūmes ari jaunū vadeibū turpīnos šōs lītas aizsōcējs J. Annūškans, uzalobosīs piļsātas ekonomiskais stōvūklis, byus runas un dorbi ari pi Lōča azara.

Bet šai voi tai, pōrfrazējūt austrūniķi gudreibu, ka suni rej, bet karavāna it, Bolvu vylks naatturami skrin (losi — tyvojas) sovai garo laika sōkuma atcerēi. Un lai tei vysādā zīpā pīnōk lelōka vysim piļsātas idzīvītājim un jūs cīmenim.

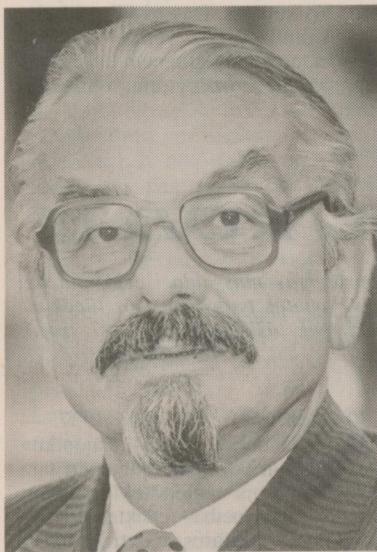
GŪDS DZĪSMEI UN CYLVĀKAM

16. februāri sešdasmytū dzimšanas dinu nūsvīnēja vīns nu Latgolas kōrmūzykas vacmeistarim Ontons Matvejāns. Dōvonu pyurā niu jam ir ari Latvejas valdeibas un Rēzeknes rajona padūmes Gūda roksti.

Bogota ir jō ryupu gaita. Muzykalā audzīnōšana Drycānu vydusskūlā Strūžānu un Drycānu sīvīšu kōra, kai ari bārnu folkloras ansambļa vadeišana. Vēl — bazneicās kōris un ērgelčnika pīnōkumi. Paleidzāts ari cytīm kolegīm.

Ontons Matvejāns sakortējīs gorēgūs dzīšmu krōjumu «Kai bolta sudroba dzēiteņa**), pīsadalējīs senejūs religiskūs dzīšmu vōkšonā sovā pogostā un Vydsmitiņas pusē.

Bez Ontona Matvejāna naizteik Latvejas Kāthehetikas instituta Latgolas nūdāla, organizējū tīceibas mōceibas (kāthehetu) skūlētāju sagatavōšanas

JĀNIS KOKINS
ARVIDS SKALBE
JĒZUPS LEĻŠ

kursūs.
Lelajā jubilejā muzykantu sveki beja atbraukuse Rēzeknes rajona padūmes delegaceja.

Lai vēl daudz dzīsmōtu godu!

* — Ontona Rancāna izdevīcēiba jau sagatavōjuse īspīšonai SIA «Latgales druka» goreigūs dzīšmu sakūpōjumu, kuram autors devīs nūsaukumu «Lobais reits», taipat apjūmā mozoku latgalīšim biži dzīdōtūs melodeju krōjumu «Rūtoj, rūtoj».

VĒLĒŠONAS — CEINĀS TURPYNIJUMS

Vinmār osā opozīcējā asūšo Latvīšu naatkareibas parteja niu laužas pi varas. Ari Bolvū. Stōsta Fricis Lasis:

— Latvīšu Naatkareibas parteja ar sovu sarokstu, kas registrācēja īgyva 1. numeri, izit Bolvu piļsātas dūmes un Lozdukolna pogosta padūmes vēlēšonās, cytūs pogostūs myusu bīdi kandidej vālātoju apvīcību sarokstū. Bolvu dūmē cerom īgyut vysmoz 6 deputātu vītas.

Kū mēs taidā gadējumā dareisim?

«Zalta kolnus» nasūlom, bet naļausim Bolvu idzīvītājim pabolstīm parādzātā naudu izlītā cytīm mērkim, vēl vest radioaktīvus akmiņus. (Dūmots Bolvu Lōča dōrzs, kur izvītātās milzeigu akmiņu kompozīcējas. Nav gom zynōtnisku datu, ka jī bytu radioaktīvū) un īkōrtot vēl kaidu taidā dōrzu, dzeit boltū smīli nu Pārkyuņa azara. Aizstōvēsim, kai jau leidz šām myusu parteja tū darēja, vīnkōršus cylvākus pret dažādom nalykumeibom, pōridarējumām dzeivūklu, zemes, penseju, dorba un cytūs vaicōjumūs. Yudiņa skaiteitōju pērkšonas vītā praseisim savest kōrteibā galeigi nūlātostās trases, naizmontōsim dorba latvīšu volūdas napratējus, bet spējīgus cylvākus ar praktisku pīredzi privatizācējas, yudiņa, syltuma pīgōdes un cytūs vaicōjumūs. Dorbā pījīmsim bezparteiskūs, jo komunisti jau tai pīteikami ilgi bejuši pi varas.

PĪTERS ZEILE

PRETIM 2000. GODAM

Ar taidū motivu Reigā 17. februāri kinoteatrī «Reiga» nūtyka Metropolejas kūrijas, veiskupa Jezupa Rancāna fonda Latvejas nūdālas un Reigas dokumentālā filmu studejas organizātās sareikojums. Pamats — divu jaunu dokumentālā filmu «...ar paljōveibū pi Žālsirdeibas trūčā» (Romas pāvesta Jōņa Pīvula II vizite Latvejā) un «Jēzups Rancāns — Boltais veiskups ar rudzu puči». Sareikojums puļceja pīlū plašā zāli — radzamus sabidreibas pōrstovūs, Saeimas deputātus nu Latgolas, trymandas latgalīšus.

Atklōja Jō Eksclence arhiveiskups Jōns Pujats ar uzrunu: «Gatavojūtis kristīcēbas jubilejas godam». Jys ipaši uzsvēra Jēzus Krystus dzimšanas 2000. goda nūzeimi un pasakavējōs pi ekuvenistiskās kusteibas īpatneibom myusdīnōs.

Vysus klōtasūšūs dzili saviļņoja filma par Romanas pāvesta vīsōšonū Latvejā — Reigā un Aglyūnā (autori R. Pipars (režisors), B. Šteina)

ANDRIS VĒJĀNS

LAKSTEIGOLA DZĪD PI JYURAS

Reigā — 1997. goda 6. janvarī — Raiņa muzeja filialē «Boltō grōmota» tyka atklōta Jura Soikāna Ludzas mōkslās skūlas direktora Ontona Kūkōja, pedagogu un audzēkēju dorbu izstāde. Šīs nūtykums lyka atcerētīs 1958. goda zīmā reikotū vēsturiskū Latgolas kulturas nūdālu, pamudynoja uzrakteitīs sōs latgaliskās ryndas.

Kādi lobi, gudri putni!
Cauri putnīm un snīgim
Apjēm, Reiga, tovus tūrpus,
Apvej saules stormī līgim.
Cik daudz dzīšmu kotrā knōbī,
Cik daudz vēju kotrā spōrnā,

A. Rancāne, B. Šteina, R. Pipars, režisors — Romualds Pipars). Saistēja pāvesta dzīlais cylvācyskums, lelō uzmanība un labvēleiba pret sagaideitōjim un dīlyudzējim, latvīšu volūda teiktōs runas. Tys ir vīnreizejs vēstures dokuments par trejom

paljōveibū pi Žālsirdeibas trūčā»

(Romas pāvesta Jōņa Pīvula II vizite Latvejā) un «Jēzups Rancāns — Boltais veiskups ar rudzu puči». Sareikojums puļceja pīlū plašā zāli — radzamus sabidreibas pōrstovūs, Saeimas deputātus nu Latgolas, trymandas latgalīšus.

Sekōja filma par veiskupu un valstveiru, Latvejas Saeimas priķšādātōja vitniku Jezupu Rancānu. Nu vinkōrša Latgolas zāna izauga, kurs ari trymā globōja Latvejas Saeimas zeimūgu — nāsej nūdūts atjaunītōs Latvejas tagadejai Saeimai. Jys trīdā veice Latvejas prezidenta funkcejas un pēc Satversmes tur pōrstovēja vālī, naatzeistūt tōs okupaceju.

Cauri vysai grūdi veidōtajai filmai (autori R. Pipars (režisors), B. Šteina)

Un kai lapna karalīne
Sēz uz boltō trūčā vōrna.
Plōpoj žogota ar dzeni,
Zeileite ar zvērbuleiti:
Dzērķst tīk pōsokaini skaisti
Ludzas vokori un reiti.

Azarūs plēd padebeži,
Straujas kaijas, lāni kugi.
Ir par dzeivim, skalīm vilnim
Pōsāvērtis ilu brugis.

Cik daudz puču Zimassvātķus,
Jaunā godā lāimi īnas,
Smōrds kai veiraks kōp nu liknōm,
Kōp nu Jōņūs pīautō sīna.

Kōp nu paletem un ītom,
Kōp nu pērstim, kōp nu kryutim —
Koponōs un lada kolnūs
Īvu laika dīvāju jutu.

Tū nas pērkļūs gōjuputni,
Tū svīž besākūku krōsas —

HRONIKA

75 godu jubileja dzejnīkam Arvidam Skalbem. Dzimis 1922. goda 1. martā Jaunlatgalē.

1937. goda 2. martā lykts pamatakmīns Kara muzejām Reigā.

6. martā 70 godu jubileja operetes solistei nu Krāslovas rajona Jūlijai Vilgertei (Zvejai).

12. martā pyrms 105 godim Preiļu draudzes Lelūs Rumpu sādžā pīdzyma latvīšu strēlnīks dekans Alfons Vaivods (1892—1973).

Pyrms 110 godim 15. martā Leitovā dzimis bazneickungs un lugu raksteitōjs Jēzups Kazlass (1887—1965), dorbōjēs Bēržgalē un Bukmuižā, myra Leningradā.

15. martā paīt 70 godu, kai Kōrsovas pogosta Pūrmālūs pīdzyma rakstnīks un volūdnīks profesors Jēzups Lejs (1927—1989), stōst kōrjums «Ar lukturī» pīdar pi lobōkajim myusu literatūrā. Pseudonims — J. Pūrmālīts.

«TĀVU ZEMES KALENDĀRS»

vejas kādā Jōņa Klīdzēja esejā «Boltais veiskups ar rudzu puči» izsacīcītā dūmas: «...Boltais Veiskups beja vīnōtōjs simbols....Tys ir golvonais (...) kai jys atstōja vysim mums, lai mes turpynōtu stōsteit un atgōdynot, ka vysur, kur ir kaut vīns pats latvīts, tur ir ari gorā dzeivītō Latveja. Latveja ar zīlū tīceibas rudzu puči. (...) Tei zīd vysur tur, kur cylvāks ciš, kur jys sājut pīru un vīnōtēbu ar vīsa universitātēm rūdīnu dīnom.

Pēc filmas sovas dūmas par 20. godsymta nūgali un trešo godu tykušā sagaideišonu izteice professoors Henrihs Strods.

Sekōja filma par veiskupu un valstveiru, Latvejas Saeimas priķšādātōja vitniku Jezupu Rancānu. Nu vinkōrša Latgolas zāna izauga, kurs ari trymā globōja Latvejas Saeimas zeimūgu — nāsej nūdūts atjaunītōs Latvejas tagadejai Saeimai. Jys trīdā veice Latvejas prezidenta funkcejas un pēc Satversmes tur pōrstovēja vālī, naatzeistūt tōs okupaceju.

Par J. Rancānu runoja jō radinīki

Frančs un Onufrijs Rancāni (filmā un uz skotuves), J. Rancāna fonda Latvejas nūdālas vadeitōjs Dr. J. Baško

un obu filmu veidōtāji. Tī, kuri beja sajāmuši ari ūtru īlyugumū — uz Preiļu rajona dinom Latvīšu bidreibas nomā, beja nādaudz apbādynot, jo tūs atklōšona nūtyka vīnā laikā. Vīneigais mīrynōjums — preiliš programma ilga treis dīnas — 17.—21. februars, vysmoz uz nūslāguma koncertu varēja paspet.

Gostūs atnōkuse, Reiga,
Tova možo, skaistō mōsa.
Bōrīneite, princeseite,
Vaijuks tovs kai rūzes kuploj,
Kōd tu ēršķus līc zam akmiņus,
Stōvi sovīm brōlim sūplōk.
Cik daudz lynnī zīdu acīs,
Lynnī goldautu cik pyurā!
Pošā Zvaigznes dīnas vyda
Laksteigola dzīd pi jyuras.

HERCOGU UN LAUKSAIMNĪKU PIĀ

Leidz vālam vokoram rāiti ritēja Latvejas Zemīnu savīneibas kongress Jelgavā šō goda 28. februāri, lai ari beja dīnas kōrteibā īplānōts daudz jautājumi, jī sekmeigi izskateiti, atkōrtoti par partējas līderi īvālāts Alfrēds Greiselis, jauns Centralos vālēs un revizejas komisejas sastōvs, cytas institucejas, pījīmi turpmākās darbeibas dokumenti.

Šīs forums partējai beja divejādā zīnā īvārojams: nūtyka tōs dybīnōšonās 80. godā un jau 10. nu atjaunīšonās ar Latvejas naatkareibas deklārēsonu, kas taipat uzlyka sovu zeimūgu ari tō dorbam. Sovā laikā bejušas dažādās ikšējōs svārsteibas, pacālumi un lejuppleides, par kū attīceigi līcynoj veiksmes un naveiksmes dažādās pakōpu vēlēšonās, reitinga rōdeitōjūs, bet pādejā laikā išazeimejā stabilitāte, par tū līcynoj ari lelō vīnprōteiba kongresa dorbā.

Ar izdūmu un rūseigi kongresa delegetu uzjīmōšonai un dorba nūdrūšonās arī gatavōjūs pijs saimīniki — Latvejas Lauksaimeicēbas universitate, pīdōvojūtikšonās īspējas ar uzjīmōšonās komiseju, izstādes «Zynōne praksei», muzeju un Kurzemes hercogu kapeņu apmeklējūmim.

SERGEJS KUZNCOVS,
DPU PASNIDZEJĀS

SAVINEIBA, KURAS NABEJA

3. turpynojums

Pyrmos ziņas par it kai pēc vairōku konfliktu godim nūtykušajom pōrmaiņom storp obim Trasunim pasaroda 1923. godā — par tū rakstēja obu konkurentus avize «Latgalit», un tei atsasauce uz Reigas avīzem «Latvis» un «Pēdējā Bridi». Natīši tū apstypyroj arī tī attureigī komplimenti, ar kurim pēc tam apsamaņējōs obi politiki. Saleidzinojūt ar ipriķeju periodu, jaunokā Trasuna uzastošonos tōnis Sacīmā krasī mainējōs. Jys arvīn bīžok atkortōja, ka «Latgolas apgoblam jopīgrīž nūptīna vēreiba» tōdēl, ka tam ir īpaša nūzeime priķ Latvejas, jo «pi zynomim apstoklim Latgolas jautōjums var palikt par lūti sarežgeitu jautōjumu». Lai arī F. Trasuns ilgi navarēja pīdūt sovam brōļadālam Satversmes sapuļces laikus teiktos frazes, ka Latgolas galvonō ipatneiba ir bezgalecība tīseiba, F. Trasuns apmīrynoti pīzeimējis: «Nu jys redz, ka Latgolai ir daudzas cytas ipatneibas, par kurom vajaga runot». Tūmār ilyugums nanūtyka, jo pēc tō, kai F. Trasuns izveidoja sovu demokratu partēju ar avīzi «Zemnīka Bolss» atsajaunīja osa polemīkā storp obim radīnikum un turpynojōs leidz 1925. goda beigom. F. Trasuns otkon dorba partēju apvainoja socialistu atbalsteišonā, nacionālajā nihilismā un latgaliskā patriotisma tryukumā. Dorba partējas pōrstōvi F. Trasunu dēvēja par vakardinas politiku, kuram pīmeit autoritārs dorbōšonos styls, kura idejom ir moz kō kūpeiga ar eistīnu demokrateju utt.

Par faktisku savīneibu storp šim divim politikim var runot tikai sōcūt nu I Sacīmas beigom un īpaši II darbeibas pyrmajūs mēnešus, tys ir, 1925. goda utrāja pusē — 1926. goda sōkumā. Tiš ūymā laikā jī obi realizēja vairōkas kūpeigas akcējas, kuras aplīcīnoj jūs kūpeigū uzskotus, pīmāram, vālsts prezidenta vēlēšonom īteice J. Čakstes kandidaturu, atbalsteja V. Zamuēla kabinetu, kurā obi leidzdrobōjōs (koalīcījas valdeiba, kurā pīsadālējōs ari socialdemokrati, F. Trasunam beja pīdōvōts ministra bez portfeļa postenī). Kai zynoms, šei valdeiba nagiva Sacīmas uztīcību ari tōdēl, ka latgalīšu katōji kūpā ar divim LZP deputātām un F. Trasuna demokratu partējas deputātā F. Zepu deve priķšruku paraleljām K. Ulmaņa kabinetam (V. Rubuļs jymā īgyva ministra posteni). II Sacīmā F. Trasuns kūpā ar J.

Trasunu leidz pat sovai nōvei aktīvi īzastojōs pret Zemnīku savīneibas politiku. Īpaši produktīvi tymā ir 1926. goda divi mēneši — februars un marts, kod nūtyka divi atkloti bolsōju-mi.

Tūmār deputata vīpoša sadarbeiba ar nālelas partējas vadeitōju navarēja radikali maineit vysu situāciju kūpumā. Obi šī politiki aktīvi meklēja īspējas paplašinot sadarbeibas lūku storp Latgolas politikim, un ūymā sakarā bīži vin īzeteice pōrlīcīnūšus argumentus absurdūs sovstarpejūs keivinu pōrtraukšonai. īzastojūtī pret azītiskumu politiskajā ceiņā, J. Trasuns bīži atkortōja sovu īmeilītu tēzi — šys nanormalais stōvūklis roda augsnī kreisajam un lobejam ekstremismam Latgolā, un ir brīsmas, ka Latgola var nūkliu reakcionaru un nacionālūs minoritašu rūkōs.

Pasateicīt obu Trasunu iniciatīvai 1926. goda sōkumā Daugavpili nūtyka nacionāla sanōkšona, kurā pīsadālēja ari daži funkcionari nu Latgolas Zemnīku partējas, tū nabeja sankcionējuse tōs vadeiba. 31. janvari partējas CK un Partējas padūme nūlēme apkārot ūaidus kontaktus, bet pōrrunas par īspējamū apsavinōšonū napīcišmeibas gadējumā vest tikai ar ofisialōs vadeibas akceptu. Bet mynātūs pōrrunu daleibniki nūnōce pi sacīnōjuma, ka reali nav īspējams mehaniski apvinot trejs latgalīšu partējas — Dorba partēju, Demokratu partēju un Zemnīku partēju. Izskanēja ari dūmas, ka vairumam, it īpaši divom pādējōm, vajaga likvidēt sovas politiskās organizacejas un pōrīt, teiksim, pi «krīsteigājīm». Kai radzams, tyka apšaubāta vairōku naatkareigu centrīška tipa partēju eksistēcības mērkītīcība Latgolā, tū vītu varātu ijmīt «jauna demokrātiska partēja», kura inkorporātu vysu mynātūs bīdrus. Latgolā taida varātu sekmēgi konkurēt ar «krīsteigājīm», bet Saeīmā apsavinōtis un kūpeigi ceineitīs par specifisku Latgolas programmu risynōšonu. Apsavinōšonūs jautōjumu praktiskai realizējai beja īvālāta organizatoriska komiseja, kura ītelpa progresivistu pōrstōvi un daži anonimi opozicejas daleibniki nu Zemnīku un Demokratu partējom.

7. martā beja nōkāmō tīkšonās, kurā pīsadālējōs J. Trasuns, F. Trasuns un cyti demokratu līderi, nasaskotūt uz LZP līderu aizlīgumu, ari brōļi Jurs un Sebastjans Pabēri. Šūs treju partēju provincialūs nūduļu pōrstōvi sarunās nabeja. Tyka īvālāta pagaidu

organizatoriskā komiteja. Par kūpeigu pamatu, uz kura varātu apsavinot, konservatīvais «Latgolas Vōrds» izteice pījāmumu, ka tei varātu byut kūpeigō ceiņā pret «Krīsteigājīm».

Tūmār pēc mēneša (6. aprēli) F. Trasuns myra pēšķā nōvē, tys beja nūpītīs zaudējums apsavinōšonūs idejai.

Latgaļu autori emigrējā M. Bukšs, H. Vizulis, V. Silanžs atzīmējā, ka F. Trasuna aizīšonu nu politiskās arenas centēs izmontōt «krīsteigājīs» vadeiba. Jī ari agrōk izmontōja demokratu partējas korumpātūs elementu pakolpōjumus. Tagad katōlīškās partējas vadeibas intrīgas nūvede leidz tam, ka ar sovu cīlvāku paleideibā demokratu vydā (par kolaboracīstu numur vīns vysi treis autoru uzskatēja F. Zepu) izadevēs pōrveidōt ūu partēju vālamā ekstremi konservatīvā vērzīni. M. Bukšs apgolvoj, ka, nūsadorbojūtis ar falsifikācējām (mistiskais 1926. goda 30. marta «Zemnīka Bolss» numurs utt.) F. Zeps un možkā mārā A. Dzenis panōce demokratu partējas izveidotōja pēcnōves diskreditācēju. Par kontaktiem ar progresistīm apsavinōšonūs vīcījumā tagad vairs navarēja byut ni runas. V. Rubuļs leidz ar sova galvonō oponenta aizīšonu vīnīpasaulē īgyva īspēju pōrvarēt LZP izolācējā Latgolā.

Taču par speiti nalabvēleigajai vīspōrējās apsavinōšonūs idejās atmosferai latgalīšu laiceigās partēju dialogs atsajaunōjōs 1926. goda vosorā. Jaunu kontaktu meklējumu mēginōjumus veicīnōja opozicejas aktivizācēja pošā V. Rubuļa partējā.

Vīns nu LZP īspējamōs ūkelšonās īmāslīm beja dažādu funkcjonāru naapmīryntō politiskā gūdkōreiba. Pīmāram, J. Pabērs lūti sōpeigi pōrdēzīvōja sova reitingā pasazāmīnōjumus — faktiski jō izveidotāja partējā nabeja nu jauna jys īvālāt CK un beja tikai utrīskireiga organa — partējas padūmes lūcekļis. Vēl lēlōku sarygtnōjumu sagōdōja naveiksmes 1925. goda vēlēšonās: jys beja ūtrais kandidāts listē, bet tikai pīktās pēc īgyutājīm vālātōjūs bōlsim. Tūmār opoziceja LZP rodōs na tīkai tōdēl, ka līderi beja lūti ambīcīzi, bet gon tōdēl, ka daudzi nabeja apmīryntō ari V. Rubuļa konservatīvā orientētī politiku. Der pīzeimēt, ka nu 1923. goda jam pīlneigi pīdarēja vīsa vara ūamā partējā.

Naslāpta ūkelšonās zemnīku partējā nūtyka 1926. goda 11. juli kōrtejā kongresā Rēzēknē (77 delegāti, pīkāsādātōja V. Seile). Interesanta detaļa — pīrms nedēļas (5. juli) ūamā pošā vītā nūtyka «krīsteigājīs» kongress. LZP lobejās spōrs ar V. M. ūamījās, Randaukas (šys bejušos muižas centrs 20. godu ūokumā klīva par J. Pabēra ūamīmu), Izabelinas un daleji ari Dagdas.

Rubuli un V. Barkanu pīkšgolā kategōriski ibylda pret īspējamū apsavinōšonūs ar Dorba partēju. Šys kongress Saeīmas frakcējas un CK dorbu nūvērēja kai apmīryntō, pat veiksmeigū, bet delegātu vairōkums nūsūdēja «tōs atsevišķos personas», kuras «ceņšas graut partējas vīnīteibū». Par vineigū motivu, kura vadeiti ūi «grōvējī» pīsadālējōs «nasankcēnātōs pōrrunōs ar cītom partējēm» nūsūdē jūs naveiksmī Saeīmas vēlēšonās. Kongress partējas CK pīlnvaroja ceineitīs ar disciplīnas grōvējīm leidz pat izslēgšonāi nu partējas. Tod delegātu grupa (20 cīlvāki) ar J. Pabēru pīkšgolā demonstratīvi atstōja kongressu. Nasagādū izslēgšonā, opozicionāri 8. augustā sareikōja sovu ūoksmī Daugavpili, kura pīsadālēja 38 pōrstōvi nu 21 vītejōs organizācējas, delegāti pījēme lāmūmu par kolektīvu aizīšonu nu LZP. Šei akceja nūpītī idrogōja partējas prestīžu un ītekmi, jo ipriķejošā vēlēšonās teiši Daugavpili nūvods deve partējai vairōkumu vālātōju.

Sanōksmē pījātā rezolūcējā LZP vadeibas daļā tyka apvainōta aizkulišu darējumā ar «krīsteigājīm» vēlēšonā laikā, kod partējas frakcēja praktiski uzreiz pēc parelementā dorba ūokšanas pīsālēja ar tīm pošim «krīsteigājīm» un «klerīku» bloks atsateice nu autonomas politikas. Partējas Saeīmas frakcēja tyka apvainōta CK lāmūmu un direktīvu ignorēšonā, V. Rubuli bez tō, ka apvainōja «prokrīsteigājīs» politikas realizēšonā, vēl ari pabolstu pīškēršonā ūilsātu bezdarbānikum uz zemnīku rēkina. īpašā punktā jys tyka apsyudātās vīnpersonīšas diktātūras izveidē partējā. Disidenti atklōteibai nūdevē vairōkū dokumentus, kuri kompromitēja «Rubuļa partēju» un sovīm sarunu partnerīm pīzījōja, ka ar LZP sarōvuši vīsas saītes. Pagaidu apsavinōšonūs komitejā ītelpa brōļi Jurs un Sebastjans Pabēri, V. Latkovskis, I. Vucēns un V. Vanags.

Opozicionārus izsāuce snīgt pīskādīrōjumus CK sēdē, bet jī naīsaroda. 15. augustā brōļus un vēl cytus izslēdze par «kaiteigom un bezatbīdeigom darbībām, kai par tō beja teikts CK lāmūna. Atklōti sokūt, ūai izslēgšonāi beja formāls rakstīs, jo vīsas attīceibas ar LZP grupa pōrtrauce jau pīrms mēneša. Kūpā ar ūim izslāgtājām izstōjēs četras nūdaļas — Ambeļmūjās, Randaukas (šys bejušos muižas centrs 20. godu ūokumā klīva par J. Pabēra ūamīmu), Izabelinas un daleji ari Dagdas.

Turpynojums sekōs.

JŪLIJS TRŪPS

ZONA IZGLŌBS RĒZEKNI

Tys ir atvodu un loba vēlējumu sveicīns ūilsātas pašvaldības jaunājām deputātām nu dūmes pīkāsādātōjas Irēnas Silīnevičās. Runa ir par ekonomiski breīvū zonu, kuras projektu izstrōdes vacō dūme nūdūd jaunājām tautas kolpim. Un gona augši tykts jau ari realizējuma kalneñā. BEZ projekts ar pozitīvu zeimi izgōjīs Saeīmas atteiceigū komiseju pōrbaudi, tagad laiks deputātām teikt sovu «nūi» voi «nā» Saeīmas sēžu lasējumā.

Kas pasūleits, realizejūt itū daudzīslūšū dokumentu pakē?

Tōs ir vairōk par 1300 kvadrātmetrim dorba vītu, kur ar investīcēju kapitalu īdorbynojūt, rēzēknīšim un pat tyvīnū lauku īdēzīvōtōjām pīdōvōs tyukstūšim dorba vītu. Soka: dzēvōsim — redzēsim!

Bet par vēl vīnu lobu vacōs dūmes veikumu teik uzskateitas īstrōdes Latgolā vēl pavysam naātvārtam fināču pīsaistes olītam — turīsmā. Storp cytu, BEZ realizēšonā īsaisteitī ūorēmīki varātu byut pyrmī, kas svīgu asni ūlāss ūamā industrijā. Jo ūorēmīki jau sej nūsailgōjīs pēc pyrmatnejas, teīras dobas, prūtāms, kurai ir myusdiņu civilizācējas limīna infrastruktūra.

Vēlēsim, lai BEZ vōrdi (dokumenti) jau vīsai mudri pōrtūp tau-tas realas labklōjeibas dorbūs.

KOLHOZU ELEKTROSTACIJAS POGOSTŪS

1955. godā Aizkālnes pogosta Raudukā, 35 kW,
1956. godā Aizkālne, 35 kW,
1956. godā Ribeņū, 35 kW,
1956. godā Ribeņu pogosta Pīneņū, 50 kW,
1956. godā Saunas pogosta Pīkulīns, nav datu,
1958. godā Sylajōnū 30 kW,
1958. godā Saunas pogosta Smeļterū, 65 kW,
1959. godā Saunas pogosta L. Ansopkū, nav datu,
1959. godā Pelēču dzērnovōs, 7 kW.

PĪTERS SKUTELIS, skūlōtōjs

ELEKTRIFIKĀCEJA

Pyrms pōreju pi konkretom ūilsātām un pogostām, īsaskatēsimēs eisā ūpusvālykumā.

1929.—30.—1936. godūs Leona Ignatjeva dzērnovōs uzstōdeits generators ar jaudu ap 30 kilovātim, bet 1937.—39. godūs Vaizberda dzērnovōs beja generators ar jaudu aptīveni 60 kilovāti. Nu 1937. leidz 1940. godā Renskunberga vēja generators ražōja elektroenerģēju radio akumulatoru uzlōdeišonāi un īpašīka mōjas apgaismōšonāi. Tuntula—Višnevās vīlnas kōsrūvē generators dorbōjūs vīlnas kōsrūvē un vadīmolas apstōdēs darbīcībā, jauda un dorbōšonās laiks nav konkretizāti (aptīveni leidz 1940. godā). Generators beja uzstōdeits ari Preiļu divgadeigās lauksaimniecības skūlas vajadzeibām, dorbu pōrtrauce kara laikā. Laikā nu 1945. leidz 1959. godā generatori beja Preiļu dzērnovōs, jauda nav nūskaidrōta, bet ap 1954. godu tī tyka nūmaineitī pret 57 kilovātāudeigu, kurs vēlōk sovukōrt pōrvītōts uz ryupīcēbas kombināti gaļdniku cehu, kur dorbōjūs leidz 1959. godā.

Vēl Preiļūs nu 1951. leidz 1960. godā MTŠ dorbōjūs generators ar 25 kW jaudu, dorbu pōrtrauce 1954. godā, kod uzstōdeja jaudeigōku — 75 k., tō dorbu sovukōrt pōrtrauce 1960. godā pēc objekta pīslēgšonās 180 kW transformatorām, kurs enerģēju sajēme nu Daugavpili. Vēl var minēt Preiļu lynu fabrikas elektrostacēja ar mōjōs un veikalūs.

Dzērnovās byuvātās ap 1929.—30. godū, nūdāga 1936. godā.

Turpynojums sekōs.

LATVIJAS VALSTS LAUKSAMIECĪBAS MEHANIZĀCIJAS UN ENERĢĒTIKAS ZINĀTNISKĀS PĒTNIECĪBAS INSTITŪTS

Institūta iela 1, p.n. Ulbroka, Rīgas raj. LV-2130, tālr. 910879, faks 910876
Norēkinu kons. 001609654 Latvijas Unibankas Vecrigas fil., Rīga, kods 310101900

1997. 20. 22. reg. Nr. 01-20

Uz Jūsu Nr.

Cien. A. Rugātes kundzei

Pateicos Jums un Latgales grupas deputātēm par atbalstu "Latgales ekonomiskās un sociālās

MYUSU godsymta nūslāgumā pasaule vārojama tendenčē pakōpeniski nu dzeviniku vaļsts ūlboltumvīlu izmontošanas pōrīt uz augu vaļsts ūlboltumvīlom. Uzskota, ka myusu klimata jūslā gaļa kai uzturleidzēklis ir piļneigi naaizvītojama, tūmār daudzu mediku prakse licinoj, ka uztura napareizas lītōšanas rezultatā, tis ir, pōrsotnōtas ar dzeviniku taukim, dyumōtim produktim, taitod, jo vairumā ir gaļa, izmainīs vīlu maiņa, rūnas lela slūdze oknom, nīrem un dažom cylvāku grupom vārojams svora pīaugums un dažaīdas saslimšanas. Lyuk, tīlob uzturā vairōk bytu jūlītoj augu vaļsts produkti, sevišķi taidi, kas pēc sastōva leidzei galai, bet vīnleidzei ar tū nasatur organismam kaiteigas vilas.

Kai zynoms, gaļa organismam pīgōdoj napīcišamōs aminoskōbes, kurās teik izmontoja jaunu šunu un audu veidošonai. Šys roks nādū īteikums tōs piļneigai aizvītōšonai, bet gan laseitōjus informē par taidim produktim, kuru uzturvērtēiba leidzvērtēiga. Šubreib pērcējam jōbyt lūti izgleitotam, izavālūt produktus, un tīši taidus, lai naciē veseleiba.

Daudzi literatūras olūti licinoj, ka vīsa pasaule racionālā un īrītīcīskā uzturā teik izmontoja soja. Kas tod jei ir? Pōkšaugu dzymtas augs, kurā leidz 40% ūlboltumvīlu un tōs sovukort satur cylvāka organismam vīsas napīcišamōs aminoskōbes. Var izmontot maisējumus ar cytīm graudaugim un, pareizi izavālūt maisējumu sastōvu, igyut produktu ar augstu asimilacejas koeficientu — tīs nūzeimej, ka, zynū sojas un tōs izstrōdōjumu kīmiskū sastōvu, var sacynōt par lītdercibu, papyldynūt iķdinās ēdiņkartu.

Mediki soju īsoka kai dietisku uzturleidzēklī, daudzōs īrīzemu klinīkos ar tū bogotnōti ēdiņi aprobāti un davusi lobus rezultatus. Ipaši tim, kas slymoj ar hronisku hepatitū. Pētējumi apstypyroj oknu un aizkunga dzidzeru funkcionēšanas uzalobōšonūs, izmontoj taipat īrīstējūt nires, podagru, cukra diabetu, apstaikošonūs. Var pīvinōt gaļas, zyvu, bīzpiņu, putraimi un dōriņu ēdiņim, veseleiga sirds išīmejas un aterosklerozes gadējumus, jīmā nav holersterīna, izmontošona samozinoj tō

MAIJA KRŪZE

KAS IR SOJAS GALĀ?

uzakrōšonūs organismā. Nu zynōtīnīkōs literatūras radzams, ka sojas ūlboltumvīlas ir nakaiteigas, bez tam tei ir vīns nu lātōkajām tōs olūtīm augu valstī, ēdiņu bogotnōšona ar šōm ūlboltumvīlom padora tūs «maigōkus». Izarōda, ka nu sojas ražojoz vitaminus, lecitinu, gastrofarmu un

cytus medikamentus.

Tabula licinoj par sojas ūlboltumvīlu pōrōkumu daudzejaidā ziņā par cytīm, iķdinā lītōjamajim pōrtykas produktim.

ASV, Lelbrītanēja, Franceja, Dāneja, Sūmeja, Vōceja samārā plaši izmontoj sojas izstrōdōjumus,

SOJAS UN CYTU ŪLBOLTUMVĪLU OLŪTU KĪMISKAIS SASTŌVS:

Rōdeitōji	Soja	Pupeņas	Vystas ūla	Vōjpīna bīzpīns Lellūpu gaļa, II kātoreja	
Ūlboltumvīlas, g%	34,9	22,3	12,7	18,0	20,0
Kūpejais amino-skōbu daudzums, g%	34,6	20,59	12,591	17,95	19,936
tautīm skaitā:					
naaizvītōjomas	12,67	8,02	5,243	7,68	7,696
aizvītōjomas	21,69	12,57	7,348	10,27	12,24
Tauki, g %	17,3	1,7	11,5	0,6	7,0
Uglīdrāti, g %	26,5	54,3	0,7	1,5	—
Vitaminī, mg %:					
E	17,3	3,84	2,0	—	—
B6	0,85	0,9	0,14	0,19	0,39
biotīns (H)	0,06	—	0,028	0,007	0,003
niacīns (PP)	2,2	2,1	0,19	0,45	5,0
ryboflavīns (B2)	0,22	0,18	0,44	0,25	0,18
thiamīns (B1)	0,94	0,5	0,07	0,04	0,07
folacīns 0,2	0,09	0,007	0,04	0,009	—
Mineralvīlas, mg %:					
kalījs	1607	1100	140	117	305
kalīcījs	348	150	55	120	10,2
magnījs	226	103	12	24	22
osfors	603	541	215	189	188
dzelzs	9,670	5,94	2,5	0,3	2,9
kobalts	0,031	0,019	0,01	0,002	0,007
mangans	2,8	1,34	0,029	0,008	0,035
flors	0,12	0,044	0,055	—	0,063
cynks	2,01	3,21	0,996	0,364	3,24

SOJAS IZMONTOŠONAS GOLVONĪ VĒRZĪNI

Naattaukōta soja:

pyldvīla	mylti	grauzdāta
vitamīni, antibiotikas, cytas zōles	maize konfektes peirādzeni pankūkas pins pīna produkti dietiski produkti	konfektes kafeja dietiski produkti
mylti	vitamīni zōles	ūlboltums dzerīni sojas pins dietiski produkti gaļas aizstōjēji
maize makaroni dasa dzēriņi dietiski ēdiņi cyti produkti narafīnāta	rafināta lecīfīns vitamīni medicīniski preparati glicerīns	rafināta margarīns majozene soldumi konditorejas izstrōdōjumi dietiski produkti ēdiņi dzēriņi
		Attaukōtō soja:

JŌNS RIHTERS

DZEIVES PUTINĪ

Šīs ir septeitais turpīnājums «Zemturi» nu atsevišķi losomim stōstenim, kuri atspūgojot reālu vīnas izvīršas gimes dzeivi. Cylvāku vōrdi un užvōrdi vītu nūsaukumi nav izmaiņēti. Godu gaita dažus nūtykumus un tūs daleibnikus izdzāsuse nu atmiņas, varbyut ari kas nūsaukts kliudaini — lyudu atvainot. Iūti grybātū sajūt laseitōju atsauksmes, lobājumus un papyldynōjumus, adresējut tūs «Zemturm». Tys autoram vajadzeigs tūpūšos grōmotas «DZEIVES PUTINĪ» sagatavōšonai.

saprūtamū īmaslu dēl nikō nadreiktēja. Pōrsalīcīnōjom, voi vyss ir tip-top.

Zimassvātki beja nūsvynāti, Jaunais gods sagaideits. Naaīmērsa apcīmōti ari nalyugtī visi, kai kaida nūsavālōjuse dōvona. «Piļneigi slapyni» pībilšu, ka onkuļs Miša, kunga prōtā byudams, pamōcēja mammu: «Anastasija, budj umnica, pripasi «gradusnoj», ugosti «goste neždannih!» (esi prōteiga, pagōdoj «grādeigū», pacīnōsi naaicīnōtūs cīmeņus). Mamma paklausa. Piņoce laiks ari tū lītu «izvest dzeivē».

Vīna nu pēcpūdiņom, skaļi runōdam, ar jūni, sādādam komonōs, īsādrozē četri veiri. Mamma atpazyna «cīmeņus» un kērēs pi golda klošonas, bet myusus izraudēja vyzīnōtis ar slēpēm. Maņ ar mōsu gon nasagribēja taidā breidī atstōt mammu, bet vajadzēja.

Klauvejini pi durovom. Mamma sataisejā smaidu, vēre duros vīla, sveicīnōja jaunajā godā un aicīnōja pasāsīdēt. Cīmeni, īraudzējuši «dzīmīnes» stūpu uz golda, uzkūdas, stōjōs pi dorba. Mes riņķojam pa dōrzu, palaikam pasaklausējam pi durovom. Tur īšķ šūreiz iztyka bez «matī-perematī». Breinums.

Tūmār ari «pīklējeigā» formā cīmeni atroda, kas ir liks un pajamīs. Nūvālādamī lobvokoru, monomi īsyluši, «dōvonmaisū» navēreigi īsīvīduši komonōs, jautri čalōdamī, nūzuda ceļa leikumā, kur vērpēs puteņs. Mes tyuleņ bejom pi

pōrvorā gaļas, pīna, myltu un konditorejas, maizes u. c. ryupnīceibas nūzarēs.

Jo uz 1 porceju ēdiņa pīvinoj 5—10 gramus sojas ūlboltumvīlu, papyldus sajamam 2,5—4,4 gramus teira ūlboltuma.

Sojas izstrōdōjumus nūsacāti var nūsaukt par «gaļu bez kaulym». Prūtams, vajadzeiga atteiceiga kulinārā apstrōde.

Latveja sajāmuse Čehejas firmas «Pragossoja» plāšu sortimentu ar nūsaukumu «Sojas gaļa», tai ir vēl vīrtine cytu pozitīvu ipāšeibu: samārā ilgs uzglobošanas laiks — leidz 1 godam, eiss laiks sagatavōšonai patēriņam — otri uzbrīst, nazaudejūt formu un struktūru, plaša aromata un garšas gamma atkarcībā nu pagatavōjamo ēdiņu veida, zama energetiskā vērtēiba, saleidzynojūt ar gaļu, na možok svareiga ir ari cena.

Daudzōs valstīs ražoj pōrtykas koncentrātus ekspedīcijom, turistīm, sportīstīm un nūteikom idzeivōtōju grupom — ari bārnīm, skūlānīm, vacīkīm cylvākīm. Daudzōs valstīs pīprasējums pēc «Pragossoja» produkcijas — Ungārijā, Slovēnēja, bejušōs padūmu savīneibas valstīs, pozitīvas atsauksmes igyutas ari nu Rīumeiropas valstīm, ASV un Āzējas.

Sojas lītōšonu uzturā byutiski ītekmei psihologiskais faktors, lūti daudzi patārātīji vīspōr nikō nazyna par jū, vīna daļa atsatur nu jaunu produktu lītōšonā, jo tryukst izskaidrījūšas informācējas. Veikalā plauktūs asūšu sojas gaļu nu Čehejas nauzskaeisim par sintetiku, bet gan par ūlboltumvīlu koncentratu, kurs igyuts, izmontojūt jaunīkōs tehnoloģiskos izstrōdnes.

Nūzeimeigs aspekti ir jaunūs izstrōdōjumu cena. Pīmāram, sojas «moltōs gaļas» paceļa moksoj 0,40—0,50 latus, tai pīvinojūt pēc sovas gaumes un īspējom vēl cytas pīdavas nu tādas porcejas var isaturēt 4 cylvāki. Išaiņīta pīvičēgā tarā un kotrai paceļai pīvinōta attīceiga pagatavōšonās receptura.

Produkts varātu lūti iīteresēt vacū īaužu pansionātus, bōriņu nomus, internātskūlas un daudzu cytu īstōžu darbinākūs.

PĪTERS ZEILE

JAUTĀJUMS LTS

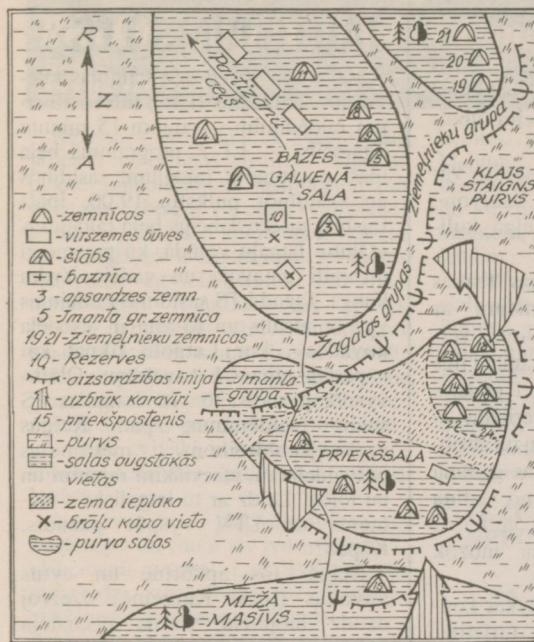
Vēl vīsai nāsēi bez Latgolas televejās savīneibas (LTS) informatīvām raidējumā — ziņā 15 minūtu ilgameibā — LT 2. programmā beja ipāši pusstūrēs raidējumi sastādnīs un svātīnīs pulkstījā 19.00. Ipaši saistīši un sovdabēgi beja raidējums «Olūti» latgalu volūdā, kū prasmei un rāti gatavojā un vadēja Yvda kungs. Tagad LTS sastādnīs raidējums vīspōr atcalts un tō vītā ir «Nedēļa novados», kur Latgolu tikpat kai naparōda nimoz, bet svātīnīs «Olūts» vīspōr pazudis, tō vītā Latgolas TS nāsēi raidējums par Reigas pilīsātās Zemgales rajonu, kur sarunas mejōs ar veina malkōšanas parōdeišonu. Pi tam raidējumā beja dūts moldīnūšs nūsaukums «Novadnieki». Išlādzīt televīzorū, dūmōju, ka tys byus par munīm nūvodnīkīm latgalīšim (jasmuizīšim, rogovkīšim, preilišim, aglyūnīšim, rēzeknīšim utt.), bet ji izarōdeja Reigas pīrdaugoviši.

Rūnas, varbyut ari panaivi, jautōju mi, uz kurim tūmār grybātūs rast atbīdes nu Latgolas TS: voi raidējums «Olūti», kuram beja kultūresturiska, etnografiska un izziņas nūzeime ir likvidāt vīspōr jebšu jū slepē nu reidzinīkīm un rōda tikai latgalīšim (jasmuizīšim, rogovkīšim, preilišim, aglyūnīšim, rēzeknīšim utt.), bet ji izarōdeja Reigas pīrdaugoviši.

Rūnas, varbyut ari panaivi, jautōju mi, uz kurim tūmār grybātūs rast atbīdes nu Latgolas TS: voi raidējums «Olūti», kuram beja kultūresturiska, etnografiska un izziņas nūzeime ir likvidāt vīspōr jebšu jū slepē nu reidzinīkīm un rōda tikai latgalīšim (jasmuizīšim, rogovkīšim, preilišim, aglyūnīšim, rēzeknīšim utt.), bet ji izarōdeja Reigas pīrdaugoviši.

Bytu labi, ja tyktu rosta skaidreiba na tīkai maņ, bet ari daudzīm cytīm TV skateitojim.

Boņēnu un 20 paceļas «Belomorkanal». Beju dzērējis, ka kanals byuvātās uz cylvāku kaulym un maņ beja baiļ nu jom. Pēc kara par vinū smēki moksojā rubli — vīnkōrš rēkins. Bet pīpēja tūlaik veiriši, cik nu beja palīcis, uz nabādu, sevišķi vokoru saitū — večerynkōs, uz kūrom īsarodīs jauni un vaci ar draudzinēm, iēme pa šūkai nu maizes myltim darynōtās «dzīmīneitēs

1945. GODA 2. MARTA KAUJAS SHEMA

Sokums 7. lpp.

izadeve izalaust solā pyrms nūmetnes. Partizanu bolsta lūžmetēji, vōcū karaveira

CECĒLĀNU ONTIKS VELDENE

Aužamejim stuovim ir taida tīva kolūdeņa ar golā īreikuotu spryudmehanismu iz kuras satyn nūastū audaklu.

Man šudip par taidu veļdeni grybīs nūsaukt Reigu. Nu pasaklausit: cik latgalīš ir bejs īvālats pādejā Augstuokājā Padūmē i tādīn — nu jau divejuos Saeimuos, i kur jī piec tam palik? Teik sateiti kai veļdenē. Latgolā jūs vaira nav ni skāpas, ni smokas. Man itei padareišma likuos pavysam aizdūmeiga. Nu naparveļti tok leilos puornūvodu partejas tai apsalazei damuoso ivylyno sovu politiskajus teiklūs Latgolas aktīvukūs lauds. Reigai tys ir izdeveigi. Tok nava vairuok kas Latgola vurkš par latgalīšu diskriminaceju, nava vairuok kas Latgolā dūmoj i dora latgaliskuos (navalstiskuos) kulturas lobā. Tai pazuda, kai yudini nūsleikuš, myusu Jurs, Kazmers, Pīters, tik pat kai pazudušs ir Anta i Leonards, a par Ontonu i Andri es nimoz i narunoju. Ir joy ir atseviški «zemnīceni», kuri atsagrize, nu jī ir tai ar Reigas maizi pībaroti, ka tagad ir pavysam klusī i mīreigi ar sovu bogoteibū, vai nabadeibū (kai kurs), tik pat kai izruomeiti.

Paļdis Dīvenam, ka Saeimā nav

tykušs taidi namīra i pruota gori, kai Andris Kazinovskis i Valdis Lauskis i vieļ vīns — ūtrs, to Latgolā jyut, ka ira vierts te dzeivuot i bārmus laist pasaulli.

Nazunu, nudi nazunu, voi nuokūšajos Saeimas vielešonuos ir vierts veļdenē teit kuortē latgalīšu davumu. A moža myusim leidz vielešonom sasteigt administrativū reformu i īvileit sovu Latgolas aprīķu Saeimu? Ministru prezidents tok televizejā pasaceja, ka vālmais aprīķu skaitis ir nu četrim da sešim. Nu atšķeļs, atšķeļs Bolvu rajonu i Jākubpili ar Varakļuonim nu Latgolas. Kū tū dareisi, ka mes latgalīši vairuok namuokam dzeivuot kūpā, a bez zipiem «leinam dybīnā» vysim, kuri sūla bananus i vuortu atviersuonu iz austrumim... lai gon ni vīns, a ni ūtrais nūntieki.

A moža tūmār vieleit Saeimā sovus puišus? A kab variejs dabuot par kaidam Trasunam, Kempam, Kindzuļam i Sylovam! Tūlaik bytu cerebas, ka Saeimas nomā latgaļu volūda skanātu na tīk pi ola buteles, a i nu sēž zāles tribines.

Juodūmuj jov aizlaiks, kai byut ar tū veļdeni. Var byut vaine tik viņ kai spryudmehanismā? Tys byutu juopapiet! Var byut te kaidu padūmu var idūt Rēzeknes, Preiļi voi Viļakas vacuos audejus, kuruum pi stuovu veļdenim lela pīredze?

DAINS DIRGĒLA PUŠDĪNU PUORTRAUKUMS

Par tovu boltū kryuti
dīva gūtena ruopoj
ar acim dzonoju
pa dbasim
opolus muokūnus
sudobra
ceirula zyanēnu
rausta viejs
pagaist myusu
susātīvi eiss
pušdīnu puortraukums

TUOLI NU SĀTYS

ir celā naradzams rūbež
vys tuoļuok nu sātys kod plovys

akmini teirumi pilšātys vaira
naatsasauc pasaukti lituviski
i diel auss nasaprūtama mēle
palik viņ muzyka kuroos
kruosuos klauseidamīs raugi
atguoduot tempa tembra nūskanu
jāgys
bet pasauli izdzīduotu
divskanu patskanu
balsejūt žvārdzūšu puorlītu
akcentu peickom suoc
pa drupeitei saprast kod
napīzeistama ituos zemis meita
tymson acim pa sastrīgtim
uzocu lūkim
tev
pasmaida
Nu lituvišu volūdys tulkuojs

Anvs TIĻNE

NORMUNDS DIMANTS

KAI ČORTS TAUTU · PARŌVE PÔSOKA

Dzeivōja reiz tauta, kura tai vin runoja:

— O, Jezen! Mareja svātō! Oi,

Dīva mōte! Oi, svātais Jezup! Svāt Mareja! Dabas tāvs! Paļdis Dīvan...

Nu, ka tī ostoni baušli pōrkopti — nikas.

Bet vēl itū tauta teice:
— Čorts da čorts! Čorts da čorts!

Čorts da čorts!

Vot jū čorts i parōve.

Pēc pyrmō baušla.

Latgolas nūvoda nedeļas laikroks
REDKOLOGIJA
Dybīnōtōjs — A. Rancana
izdevnīcība.

PĀDEJŌ KAUJA STOMPAKU MEŽĀ

Edgara patšautine un pōrejūs solas aizstōvu irūci otkon apturejā uzbruceju tōlōku vērzcēšonūs. Partizans «Ivans» ar bruņusitēju lūdem sašove kriū minmetēju. Sorkonarmiša dīrēbēs tēpis partizans «Ivans» ar sovu grupu naļōve uzbrucejim tyvōtis nūmetnes bunkurim un vēlōk — kauju storplākā — nu krytušajim krīvām. Cēļu sedze spēceigas čekistu sprūtvīcības. Sadursmē kryta vairoki partizani.

Ap pusnakti, kod pīsola pūrā storp solom nūmeideitais snīgs, partizani uzsōka izalausšonu nu aplankuma. Tūmār jūs priķīgrupa vērscrēzā Stendera vadeibā natyka pōri Bolvu—Viļakas ceļam uz Kuprovās mežām. Ceļu sedze spēceigas čekistu sprūtvīcības. Sadursmē kryta vairoki partizani.

Golvoni partizanu spāki ap puskilometru garā kolonnā, ar pajugum vadūt īvainotūs, montas, ūtrūs un municeju vineibas komandnīca Pītera Supes — «Cineša» un šaba priķīnika Bronislava Slucka — «Induļa» vadeibā vērzcējās uz «Garstērģēju» mōju pusi. Ar spēceigu automatiskū ūtrū guni partizani uzbruka ilēncējim un pōrōvē aplankumu.

Arī iznōkšanas nu aplankuma «Cineša» sapulcējā partizanus un nūteice sasadaleit seikōkōs grupos un tai sagādeit pavasari. Uz Tilžas mežām, vadūt īvainotūs, aizbrauce Tilžas—Balčinovas

vysu dinu. Lelais uzbruceju pōrspāks tūmār naspēja ījimt nūmetni. Vysi uzbrukumi partizanu bāzes centra solai tyka atvairāti. Vokorā, kod pīkla ūtrū guni, partizani nūmetnei storp bunkurim brōlu kopā guļdēja sovus 13 kaujā krytušūs bīdrus.

Partizani Stompu kaujas laukā zaudēja 19 īcīneitūs. Vairoki partizani vēlōk myra mežā slāptuvēs nu gyutajim īvainojumim. Kūpeigais krytušūs skaits nav zynoms.

24 īvārjamā Stompu mežā kaujā nūsaukti okupanti vērsiniki un seržanti aaprokti Viļakā, Eržepoles kopsātā. Par tū var kots pats pōrsalīcīnōt.

Jūprūjom nav uzzynōtas vysu Stompu kaujā krytušū un pazudūšū 50 nacionālū īcīneitōjū atdusas vītas. Vairōkums nu jīm aprobkti Viļakā pi katōlu bazneicās sātas, kur čekisti samete nu mežā atvastūs kritušūs augumus.

Sei kauja beja lelōkō nacionālū partizanu aizastōvēšona Bolvu—Viļakas apkaimē. Nu tōs partizani Pītera Supes vadeibā aizgōja organizāti un nauzvarāti. Par šū lelū kauju tagad atgōdynoj uzroksts Stompu pūrā solos kritušūs partizanu

pyrmājā apbedējuma vitā — tū pyrms dažām godim uzlykuši Bolvu patrioti, lai īzēmātu vēsturisks īcīneitū vitu. Tur rakseits:

«Mums bija jāmirst, lai dzīvotu simti, Nebija lemts toteiz Latvijai zelt. Tiem, pēc kara kas palika dzīvi, Būs no jauna jums Latviju celt.»

Nu partizanu vīneibas komandnīca Pītera Supes mōsas Mikalinās, ari pretōnōs kusteibas daleibneicās, kura mežā pavadējuse 9 godus, atmīnom:

«1945. goda 2. martā nu poša reita natolāja Stompu mežā dārdeja kauja. Vysu dinu leidz tīmsai reibēja šōvīni. Dārdeja ari dūbji sprōdzini. Mes lyudzem Dīvār Pīteri un jō pušiš.

Nakti atrauce Pīters ar savainotū zīrdzēju, Rogovōs divi īvainotū Tropiņš un Linga. Vīdzemnīki. Paslēpēm jūs īprik sagatavotā bunkurā. Te jī uzatūrēja leidz vosorai, kamer izavesējā un otkon devēs partizanu gaitōs. Pīmīnu, Pīters tīmā nakti beja mīreigs kai zemnīks, kars strōdōj sovu dorbu. Vēlōk uzzynōju, ka čekisti partizanus īlankuši, bet naspējuši varēt. Vokorupēj jī sauksi paleigspākus. Partizani ari nagaidejuši, bet ar kauju izlauzū un pūrā atstōjūši.

rokstu krōjumi «Olūts», avīze «Latgolas Bolss», kurā sovus rokstus par mōkslu, kulturu publicēja S. Saušs. Jys uzsver, ka izdevnīcība topa par skorbō kara laika latgalīšu gareigōs dzeives centru. Kaidā sarunā S. Saušs sacēja: «Tur tyka sprīsts par grōmotu izdūšonu, bet tur tyka sprāsta ari linea vīsam latgalīšu kulturas dorbam. Izdevnīcība satecēja informācēja, nūtyka dūmu apmaiņa, tyka nūskaidrōtas myusu tautas kulturas vajadzības».

Un šūs vajadzību eistynōšonā sovus radzamu igūdējumu devis gaišais, gudrais, sīrsneigais cīlvāks Stanislavs Saušs. Tōpēc jys paliks un globōsis sovu draugu, sovas tautas atmīnā.

Pīters ZEILE

† STANISLAVS SAUŠS 1918—1997

Ar dzīju nūpytu jōsoka: aizit, aizit Dīva ceļus vaci izcīli latgalīši. Janvara sōkumā Ulbrokas kopūs guļdējom Jōni Cybuļski, zaudējom Polikarpu Čerņavski, nupat — 30. janvarī — atsavadējom nu Stanislava Sauša. Jūs obus vīnōju kūpeigi centīni un liktiņi... Godi atdūti Latgolas kulturai, godi pavadeiti izsūtējumā un nažēleigājūs GULAGa lēgerūs. Pēc tam otkon dorbs sovas dzīmtōs puses lobā. Jōns Cybuļskis 1939. godā idybīnōja «Tāvu zemes kalendārā» publicēti vairōkī roksti par latgalīšu rakstnīkim, prīsterim — radzamīm kulturas darbinikim un cītīm jautjūjumim.

Ar S. Saušu nōcīs biži tīktis gon latgalīšu kulturas bīdreibu «Olūts» un «Trešō zvaigzne» saītū, LKC izdevnīcības padūmes sēdēs, gon cytur.

Vysbižōk S. Saušu atmīnas aizvadušas uz laiku, kod jys beja V. Lōča vadeitōs

izdevnīcības tehniskais redaktors Daugavpili un kod nāpilyūnās divūs godūs tyka izdūtas 30 grōmotas, 6

OSKARS SEIKSTS

VALERJANA REDZĪNI LRS

1997. goda 12. febrāri Reigā, Rakstnīku savīcībā nūtyka diskuseja par «Valerjana dīzei i redzīni». O. Seiksts, V. Lukaševičs informēja par tīpūšu eseju gruromotu (latgalīšu literatūras tekstu analīze), kura byus pilnīgi sovāduoka kai M. Bukša, M. Apeļa i taipoš V. Valeiņa, I. Salcevičs i A. Stikāns gatavuotu, kura (kai dažāmējus litvīcībus) nūsadorboj ar bibliografiju, a i ar literatūru. Leluokums «Valerjana» nabeja puorskaitējuši, dieļ tuo O. Seiksts nūskaitēja eseju par A. Viejānu (kluotastūšu) i O. Kūkuju (aizacīs). Viejāns, izaruoda, ir hidrometeorologs i kultūrviesturniks, da vēl i grafomans, a Kūkujam ir trejs totēmi — muols, Lipukolns i kūkinuojas. Latgalīšu literatūrā i divi svareiguoči cīlvāki — Zeiza i Valerjans (obi reproducējus diskusivus tekstu), vīns īzeimej suokumu, ūtrs — golu. Vīneigais cīlvāks, kas izasējā byutiski i par tekstu, ir tīpūšos eseju gruromotys trešū autore — I. Mužnīca (RA).

Diskuseju atklauja Vojds Lauskis, kuram seviški īsapatykuse eseja par Kūkuju. Tyka cyldynoti latgalīšu literatūrus leluokumi lauds. Vokoru vadēja J. Ramba, vēl beja — U. Bērziņš, J. Einfelds, H. M. Majevskis, I. Pakluone, kuri vairuok kūsēja, nazynuodami ūtruos latvišu volūdys, sovuolp aizacīs pīsadaleja kūorklučiuls Juojs Klīdzījams, kura redzīpus, ka juoroksta čiuliski, a na latgaliski, to vīn pa Stroda, ka O. Seiksts (1973) i V. Lukaševičs (1968) ir Brežneva — Peļšis — Pugo (!!) filologi, intensīvi žestikulādams paude J. Danovskis. Nu, kai zynom, J. Klīdzījams sovī pozīciju (ka jys nav latgalīšu literatūrā i pīsadaleja kūorklučiuls Juojs Klīdzījams, kura redzīpus, ka juoroksta čiuliski, a na latgaliski, to vīn pa Stroda, ka O. Seiksts (1973) i V. Lukaševičs (1968) ir Brežneva — Peļšis — Pugo (!!) filologi, intensīvi žestikulādams paude J. Danovskis. Nu, kai zynom, J. Klīdzījams sovī pozīciju (ka jys nav latgalīšu literatūrā i pīsadaleja kūorklučiuls Juojs Klīdzījams, kura redzīpus, ka juoroksta čiuliski, a na latgaliski, to vīn pa Stroda, ka O. Seiksts (1973) i V. Lukaševičs (1968) ir Brežneva — Peļšis — Pugo (!!) filologi, intensīvi žestikulādams paude J. Danovskis. Nu, kai zynom, J. Klīdzījams sovī pozīciju (ka jys nav latgalīšu literatūrā i pīsadaleja kūorklučiuls Juojs Klīdzījams, kura redzīpus, ka juoroksta čiuliski, a na latgaliski, to vīn pa Stroda, ka O. Seiksts (1973) i V. Lukaševičs (1968) ir Brežneva — Peļšis — Pugo (!!) filologi, intensīvi žestikulādams paude J. Danovskis. Nu, kai zynom, J. Klīdzījams sovī pozīciju (ka jys nav latgalīšu literatūrā i pīsadaleja kūorklučiuls Juojs Klīdzījams, kura redzīpus, ka juoroksta čiuliski, a na latgaliski, to vīn pa Stroda, ka O. Seiksts (1973) i V. Lukaševičs (1968) ir Brežneva — Peļšis — Pugo (!!) filologi, intensīvi žestikulādams paude J. Danovskis. Nu, kai zynom, J. Klīdzījams sovī pozīciju (ka jys nav latgalīšu literatūrā i pīsadaleja kūorklučiuls Juojs Klīdzījams, kura redzīpus, ka juoroksta čiuliski, a na latgaliski, to vīn pa Stroda, ka O. Seiksts (1973) i V. Lukaševičs (1968) ir Brežneva — Peļšis — Pugo (!!) filologi, intensīvi žestikulādams paude J. Danovskis. Nu, kai zynom, J. Klīdzījams sovī pozīciju (ka jys nav latgalīšu literatūrā i pīsadaleja kūorklučiuls Juojs Klīdzījams, kura redzīpus, ka juoroksta čiuliski, a na latgaliski, to vīn pa Stroda, ka O. Seiksts (1973) i V. Lukaševičs (1968) ir Brežneva — Peļšis — Pugo (!!) filologi, intensīvi žestikulādams paude J. Danovskis. Nu, kai zynom, J